

Sygn. akt III AUa 992/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Dariusz Płaczek (spr.) SSA Bożena Lichota
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **J. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.**

o emeryturę

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 marca 2015 r. sygn. akt VIII U 1883/14

z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

sygn. akt III AUa 992/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. decyzją z dnia 30 października 2014 r. odmówił wnioskodawcy J. L. przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, uzasadniając to tym, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie legitymuje się co najmniej 20-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, o jakiej jest mowa w wykazie B dziale IV poz. 8 lub 9, jak również tym, że nie osiągnął wieku 60 lat.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 18 marca 2015 r. zmienił zaskarżoną przez J. L. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 30 października 2014 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 września 2014 r. (punkt I sentencji) oraz stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu emerytury (punkt II sentencji). Sąd Okręgowy ustalił, że J. L., ur. (...), wniosek o emeryturę złożył w dniu 22 września

2014 r., nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykazał 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających (22 lata, 3 miesiące i 4 dni okresów składkowych, z czego organ rentowy uznał za udowodnione 17 lat, 8 miesięcy i 19 dni pracy w szczególnych warunkach ujętej w wykazie B dziale IV poz. 9, 4 miesiące i 17 dni okresów nieskładkowych oraz 3 lata, 7 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających – praca w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w miejscowości Ż., gmina L., w okresie od 22 stycznia 1972 r. do 16 września 1975 r.). Od dnia 17 października 1975 r. do chwili obecnej wnioskodawca jest zatrudniony w (...) S.A. w J. Zakładzie (...) w L., na stanowiskach ślusarza na powierzchni, ślusarza pod ziemią, maszynisty kołowrotów, maszyn i urządzeń linowych w (...) na powierzchni oraz maszynisty maszyn i urządzeń przeróbczych w (...) na powierzchni (do dnia 31 grudnia 1998 r. łącznie 22 lata, 3 miesiące i 4 dni okresów składkowych, w tym uwzględnione przez organ rentowy 17 lat, 8 miesięcy i 19 dni pracy w szczególnych warunkach bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych). J. L. przedłożył w organie rentowym świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 16 września 2013 r. wystawione przez (...) S.A. w J. Zakład (...) w L., w którym zaświadczone, że od 1 maja 1980 r. do 30 czerwca 2006 r. i od 1 lipca 2006 r. do nadal, wnioskodawca pracował na stanowiskach maszynisty kołowrotów, maszyn i urządzeń linowych w (...) oraz maszynisty maszyn i urządzeń przeróbczych w (...), wymienionych w wykazie B dziale IV poz. 9 pkt 13 i 14 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz załącznika do zarządzenia Nr 2 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27 lutego 1995 r. zmieniającego zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy w okresach: od 23 marca 1992 r. do 27 marca 1992 r. (5 dni), od 27 maja 1992 r. do 29 maja 1992 r. (3 dni), od 1 czerwca 1992 r. do 2 czerwca 1992 r. (2 dni), od 17 sierpnia 1992 r. do 28 sierpnia 1992 r. (12 dni), od 1 października 1992 r. do 9 października 1992 r. (9 dni), od 12 października 1992 r. do 15 października 1992 r. (4 dni), od 28 czerwca 1993 r. do 6 lipca 1993 r. (9 dni), od 13 czerwca 1994 r. do 22 czerwca 1994 r. (10 dni), od 4 lutego 1997 r. do 17 lutego 1997 r. (14 dni) i od 4 sierpnia 1997 r. do 11 października 1997 r. (2 miesiące i 9 dni) - łącznie 4 miesiące i 17 dni okresów nieskładkowych. Z urlopu bezpłatnego J. L. korzystał w okresach: od 25 listopada 1987 r. do 3 grudnia 1987 r., od 8 września 1988 r. do 7 października 1988 r., od 2 października 1989 r. do 13 października 1989 r., od 15 listopada 1989 r. do 1 grudnia 1989 r., od 4 czerwca 1990 r. do 23 czerwca 1990 r., od 9 lipca 1990 r. do 4 sierpnia 1990 r., od 6 września 1990 r. do 28 września 1990 r., od 20 listopada 1990 r. do 20 listopada 1990 r., od 1 kwietnia 1991 r. do 30 kwietnia 1991 r., od 22 lipca 1991 r. do 6 września 1991 r. i od 11 czerwca 1993 r. do 11 czerwca 1993 r. Organ rentowy decyzją z dnia 5 grudnia 2006 r. ustalił dla J. L. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia jego wartości przyjął: 22 lata, 3 miesiące i 4 dni, tj. 267 miesięcy okresów składkowych oraz 4 miesiące i 17 dni, tj. 4 miesiące okresów nieskładkowych. J. L. w czasie zatrudnienia w (...) S.A. w J. Zakładzie (...) w L. pracę maszynisty kołowrotów oraz maszyn i urządzeń linowych (tj. pracę bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładzie górniczym) wykonywał także w okresie od 17 października 1975 r. do 31 sierpnia 1978 r. i od 1 października 1979 r. do 30 kwietnia 1980 r. (dodatkowe 3 lata, 5 miesięcy i 15 dni pracy w szczególnych warunkach). Do zakresu obowiązków wnioskodawcy należało obsługiwanie kołowrotów oraz maszyn i urządzeń linowych służących do załadunku węgla kamiennego. Pracę tę wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, wskazując, że wniosek J. L. o przyznanie emerytury podlegał rozważeniu w oparciu o przepis art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 8 i § 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W ocenie Sądu Okręgowego wskazany w przepisach § 8 i § 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zakres prac wykonywanych w szczególnych warunkach

nie jest rozłączny. W § 8 zostały wskazane prace w szczególnych warunkach wymienione w dziale IV wykazu „B”, zatem dotyczy on wszystkich pozycji tego działu, natomiast w § 8a zostały podane prace w szczególnych warunkach wymienione w dziale IV wykazu „B” pozycji 8 i 9. Wobec powyższego oba te przepisy dotyczą prac wykonywanych w szczególnych warunkach w dziale IV wykazu „B” pozycji 8 i 9. Odnosząc powyższe do okoliczności rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca winien był wykazać na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagany okres pracy

w szczególnych warunkach wymieniony w dziale IV wykazu „B” (zatem również w pozycji 8 i 9) wynoszący co najmniej 20 lat, co też uczynił, ponieważ praca taka wykonywana była w okresie objętym świadectwem wykonywania pracy

w szczególnych warunkach i dodatkowo w okresie od 17 października 1975 r. do 31 sierpnia 1978 r. i od 1 października 1979 r. do 30 kwietnia 1980 r. Wnioskodawca udowodnił też posiadanie w tej dacie okresu składkowego, nieskładkowego

i uzupełniającego w wymiarze co najmniej 25 lat. W odniesieniu do daty przyznania emerytury Sąd Okręgowy odwołał się do przepisu art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazując, że emeryturę należało przyznać od dnia 1 września 2014 r. tj. od miesiąca, w którym został złożony wniosek o emeryturę. Ponadto Sąd Okręgowy stwierdził, że stosownie do art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie zaskarżoną decyzją prawa do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym. W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy obciąża dokonanie błędnej wykładni § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i bezzasadnie przyjęcie, że przepis ten nie dotyczy prac wymienionych w dziale IV wykazie „B” pozycji 8 i 9. Wadliwa interpretacja przepisów prawa stanowi okoliczność za którą organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 i art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 8 i § 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez błędną wykładnię tych przepisów. W oparciu o ten zarzut apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania. Apelujący wywodził, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego przepis § 8a ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stanowi regulację odrębną od unormowań zawartych w § 8 tego rozporządzenia. Gdyby przepisy § 8 i § 8a rozpatrywać tak, jak chce tego Sąd Okręgowy tzn. że § 8 odnosi się do wszystkich pozycji w dziale IV wykazu B, wówczas regulacja § 8a byłaby zbędna. Do sytuacji prawnej i faktycznej wnioskodawcy ma zastosowanie przepis § 8a pkt 2, a w takiej sytuacji uznać należy, że wnioskodawca nie wykazał wymaganego tym przepisem okresu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ pracodawca (Zakład (...)) potwierdził wykonywanie pracy w szczególnych warunkach za okres od

1 maja 1980 r. do 30 czerwca 2006 r. Pracodawca nie uznał, z wyłączeniem pracy pod ziemią od 1 września 1978 r. do 30 września 1979 r., wykonywania pracy

w szczególnych warunkach od 17 października 1975 r. do 30 kwietnia 1980 r.,

a zeznania świadków są niewiarygodne. Ponadto zasady doświadczenia życiowego podpowiadają, że nie jest możliwe, aby nowo przyjęty pracownik, który ukończył 18 lat, od pierwszego dnia zatrudnienia tj. od 17 października 1975 r. został maszynistą kołowrotów maszyn i urządzeń linowych w zakładzie przeróbki mechanicznej. Praca taka jest bowiem odpowiedzialna, wymaga odbycia szeregu szkoleń, a także posiadania doświadczenia i umiejętności praktycznych. W ocenie apelującego nie ma też podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ złożone przez wnioskodawcę dokumenty

w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach oraz zaświadczenia o przebiegu zatrudnienia nie dawały podstaw do przyznania emerytury, a w postępowaniu przed organem rentowym nie jest dopuszczalne prowadzenie dowodu z zeznań świadków.

W odpowiedzi na apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C., wnioskodawca wnosił o jej oddalenie jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego. Wnioskodawca podnosił, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż wykazany na dzień 1 stycznia 1999 r. okres pracy w szczególnych warunkach wynosi łącznie 21 lat, 2 miesiące i 14 dni, z czego okres bezsporny to 17 lat, 8 miesięcy i 19 dni, a okres ustalony w oparciu o zeznania świadków, dowody z akt administracyjnych ZUS i dowody prywatne to 3 lata, 5 miesięcy i 15 dni. Podniósł też, że wbrew stanowisku organu rentowego Sąd Okręgowy nie uchybił przepisom prawa materialnego i prawidłowo stwierdził spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie emerytury.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja okazała się uzasadniona, ponieważ jak słusznie zarzucił skarżący, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie można przyjąć, że wnioskodawca wykazał niezbędny do przyznania emerytury w wieku obniżonym staż pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca, będąc ubezpieczonym urodzonym w 1957 r., ubiegał się o przyznanie takiej emerytury, zatem jego żądanie wymagało rozważenia w oparciu o przepisy art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U.

z 2015 r. poz. 748 ze zm. zwanej dalej „ustawą emerytalno-rentową”) i w zw.

z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). W świetle art. 184 ustawy emerytalno-rentowej, warunkami koniecznymi do przyznania emerytury są: osiągnięcie na dzień 1 stycznia 1999 r. okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego dla mężczyzn co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, nie przystąpienie do OFE

i osiągnięcie wieku wynoszącego dla mężczyzn 60 lat. Ponieważ wnioskodawca spełnienie przesłanek do przyznania emerytury wywodził z faktu wykonywania pracy bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla, przesłanki prawa do emerytury wynikające z art. 184 ustawy emerytalno-rentowej podlegały zmodyfikowaniu na podstawie przepisów rozdziału II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zatytułowanego „Wiek emerytalny”. Sąd I instancji przedstawił nieprawidłową ocenę prawną przepisów rozdziału II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., która w szczególności wyrażała się przyjęciem przez Sąd I instancji, że już na podstawie § 8 cyt. rozporządzenia wnioskodawcy uzyskałby prawo do emerytury. Błędne jest także stanowisko Sądu I instancji, że zakres prac, o jakich mówią przepisy § 8 i § 8a cyt. rozporządzenia, nie jest rozłączny i każdy z tych przepisów dotyczy prac ujętych w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9. Takim wnioskiem Sądu I instancji sprzeciwia się wykładnia gramatyczna tych przepisów. Jak wynika z § 8, przepis ten przewiduje nabycie prawa do emerytury przez pracownika wykonującego prace w szczególnych warunkach wymienione w dziale IV wykazu B, który osiągnął w przypadku mężczyzny wiek 55 lat, jak również posiada wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w dziale IV wykazu B. Z kolei przepis § 8a ma jednoznacznie węższy zakres, ponieważ jego dyspozycja obejmuje pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie B dziale IV, ale wyłącznie w poz. 8 i 9, którzy to pracownicy mogą nabyć emeryturę, jeżeli osiągną wiek 55 lat dla mężczyzn w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia oraz mają wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 20 lat przy pracach wymienionych w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9. Uwadze Sądu I instancji uszło to, że przepis § 8a został dodany

z dniem 9 maja 1991 r. na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U.

z 1991 r. Nr 39 poz. 167). Ponadto na podstawie przepisów tego samego rozporządzenia dodano do wykazu B działu IV poz. 8 „Prace wykonywane bezpośrednio przy udostępnianiu i wydobywaniu węgla brunatnego na odkrywce”. Zatem ta nowelizacja pozwoliła na przechodzenie na emeryturę mężczyznom w wieku 55 lat, którzy byli zatrudnieni bezpośrednio przy wydobywaniu węgla brunatnego. Następnie nowelizacją z dnia 29 grudnia 1992 r. (Dz. U. Nr 102 poz. 520) dokonano z dniem 14 stycznia 1993 r. zmiany brzmienia § 8a oraz w dziale IV wykazu B dodano nową pozycję oznaczoną nr 9 w brzmieniu „Prace wykonywane bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych lub praca górnicza w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin”. Zatem druga z wymienionych nowelizacji znacznie poszerzyła krąg osób uprawnionych do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. W konsekwencji za trafne należy uznać stanowisko apelacji, że w przypadku wnioskodawcy doprecyzowanie postanowień art. 184 ustawy emerytalno-rentowej wynika z przepisu § 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, a z uwagi na treść żądania wnioskodawcy należało rozważyć, czy wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach ujętą

w wykazie B dziale IV poz. 9 „Prace wykonywane bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych lub praca górnicza w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin”. Sąd I instancji dla wyjaśnienia tego, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym stażem pracy

w szczególnych warunkach przeprowadził postępowanie dowodowe, w toku którego dopuścił dowód z zeznań wnioskodawcy, z zeznań świadków C. G., S. T. i S. W. oraz z dokumentów znajdujących się

w aktach administracyjnych ZUS i dokumentów zalegających w aktach osobowych wnioskodawcy. Sąd I instancji ocenił ten materiał dowodowy jako dający podstawę do przyjęcia, że pracę w szczególnych warunkach, o jakiej mowa w wykazie B dziale IV poz. 9, wnioskodawca wykonywał przez 21 lat, 2 miesiące i 14 dni, co doprowadziło do uwzględnienia odwołania i przyznania emerytury. Kierując się brzmieniem przepisu art. 382 kpc, ustanawiającego zasadę orzekania przez sąd odwoławczy na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Apelacyjny uznał za konieczne skorzystanie z uprawnienia do rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału dowodowego i jego samodzielnej oceny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę na to, że postępowanie apelacyjne, chociaż jest postępowaniem odwoławczym, to stanowi kontynuację postępowania przeprowadzonego przez Sąd I instancji. Dlatego też sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz jego własnej samodzielnej oceny, przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233 § 1 kpc. Obowiązek ten jest tym bardziej oczywisty, gdy strona wnosząca apelację zarzuca sądowi I instancji wadliwą, tzn. naruszającą zasady płynące z art. 233 § 1 kpc, ocenę dowodów (por. np. wyrok SN z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 115/01, LEX nr 137593; postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97, OSNC 1998/12/214). Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę rozważył więc na nowo cały zebrany materiał dowodowy, jak również uzupełnił ten materiał o dowód z dodatkowego przesłuchania wnioskodawcy. Przesłuchany uzupełniająco wnioskodawca zeznał, że kołowrót i linociąg służyły do ciągnięcia wagonów, przy czym funkcje kołowrotu i linociągu były tożsame. Podał, że wagony były przeciągane przed zakładem przerobczym i ładowano do nich węgiel poddany uprzednio przeróbce w tym zakładzie (rozdrabnianie, kruszenie, płukanie, oddzielanie kamieni od węgla). Następnie załadowane wagony były przeciągane poza sortownię i wówczas zajmowali się nimi kolejjarze. Ponowna analiza materiału dowodowego zebranego

w postępowaniu przed Sądem I instancji, uzupełnionego o dodatkowe przesłuchanie wnioskodawcy, doprowadziła Sąd Apelacyjny do przekonania, że nie można przyjąć, iż wnioskodawca pracując jako maszynista kołowrotów, maszyn i urządzeń linowych wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o jakiej jest mowa w wykazie B dziale IV poz. 9 „Prace wykonywane bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla

w zakładach górniczych lub praca górnicza w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin”. Zauważyć należy, że ustalenia Sądu I instancji dotyczące konkretnych czynności wykonywanych przez wnioskodawcę

w charakterze maszynisty kołowrotów są lakoniczne i w istocie rzeczy sprowadzają się do przytoczenia opisu rodzaju pracy, jakim posłużył się ustawodawca

w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Pełny obraz tych czynności wyłania się jednak z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, jak i z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawcy. Wnioskodawca pracując

w sortowni przy pomocy linociągu, jak i kołowrotu, zajmował się przeciąganiem wagonów sprzed zakładu przerobczego, do których to wagonów ładowany był węgiel wychodzący z zakładu przerobczego. W zakładzie tym węgiel był rozdrabniany, płukany, oddzielano kamień od węgla, a do wagonów ładowano węgiel, który już przeszedł taką mechaniczną przeróbkę. Następnie wnioskodawca przeciągał załadowane wagony poza teren sortowni, a wagonami zajmowali się już wtedy kolejarze. Tego rodzaju czynności w ocenie Sądu Apelacyjnego nie odpowiadają rodzajowi prac ujętych w wykazie B dziale IV poz. 9, ponieważ kluczowe w opisie tego rodzaju pracy jest to, że czynności te musiały dotyczyć „bezpośrednio” przeróbki mechanicznej węgla. Zagadnienie to było już przedmiotem rozważań w orzecznictwie. Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawą w pełni podziela stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 lutego 2012 r. III AUa 1027/11 (Biul. SAKa 2012/3/34), zgodnie z którym nie każde zatrudnienie na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla stanowi pracę wykonywaną „bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla” wymienioną w wykazie B dziale IV poz. 9 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w Katowicach zwrócił uwagę na to, że określenie „bezpośrednio” oznacza „bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś, co przegradza” etc. (vide: Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1988, Tom I, str. 148). Wywiódł zatem Sąd Apelacyjny w Katowicach, że prace: maszynisty kołowrotu służącego do podciągania wagonów do nadszybia pod załadunek węgla za pomocą liny stalowej oraz podciąganiu tych wagonów w drodze powrotnej z nadszybia wagi kolejowej znajdującej się w zakładzie przeróbki węgla, maszynisty innego urządzenia linowego służącego do podciągania wagonów pod załadunek węgla lub kamienia na nadszybie za pomocą stalowych lin (linociągu) czy też maszynisty kołowrotu przy podciąganiu wagonów do wagi kolejowej mieszczącej się na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla, jako nie posiadające przymiotu bezpośredniego związku z procesem przeróbki mechanicznej węgla, nie mogą być uznane za prace w szczególnych warunkach opisane w poz.9 działu IV wykazu B. Trzeba też zwrócić uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 lutego 2014 r. III AUa 1050/13 (LEX nr 1439029), w którego uzasadnieniu wywiedziono, że regulacja zawarta w poz. 9 działu IV wykazu B kładzie nacisk na bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem przeróbki mechanicznej węgla, co powoduje, iż jedynie praca pozostająca w takim bezpośrednim związku jest pracą w narażeniu na szkodliwe czynniki w stopniu, który może prowadzić do szybszego obniżenia wydolności organizmu. Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że proces mechanicznej przeróbki węgla polega na sortowaniu według wielkości ziaren

i kawałków węgla, rozdrabnianiu, klasyfikacji wodnej lub powietrznej dla rozdzielenia drobnych ziaren węgla według wielkości, wzbogacaniu, czyli rozdzielaniu minerałów według składu, mającym na celu zwiększenie zawartości substancji palnej w węglu przez częściowe usunięcie z niego domieszek substancji mineralnej, suszeniu (odwadnianiu), czyli zwiększeniu zawartości substancji palnej przez częściowe lub całkowite usunięcie balastu w postaci wilgoci, odpyłaniu, co wynika z potrzeb technologii procesów przerobczych i względów BHP, mieszaniu mającemu na celu uśrednienie parametrów węgla, brykietowaniu lub aglomeracji, w celu spojenia najdrobniejszych ziaren miałów węglowych w kawałki o większych rozmiarach (por. B. Roga, K. Tomków, Chemiczna technologia węgla, WN-T, Warszawa 1971, T. Laskowski, S. Błaszczczyński, M. Ślusarek, Wzbogacanie kopaliny w cieczach ciężkich, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1979, P. Wasilewski, E. Kobel - Najzarek, Chemia

i technologia chemiczna węgla kamiennego, Skrypt Politechnika Śląska nr 821, Gliwice 1980, J. Nawrocki, A. Świerkot - Kopała, Wzbogacalniki z cieczą zawieszynową oraz metody oceny ich pracy, Skrypt Politechnika Śląska nr 1620, Gliwice 1992). Zatem jedynie praca bezpośrednio przy opisanym wyżej procesie przeróbki mechanicznej węgla, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 20 lat - z mocy powołanego § 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - uprawnia do nabycia prawa do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym. Określenie "bezpośrednio" oznacza przy tym "bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś, co przegradza" (por. Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1988, tom I, str. 148).

Sąd Apelacyjny akceptując w pełni przedstawioną powyżej wykładnię uregulowania zawartego w wykazie B dziale IV poz. 9 doszedł do przekonania, że w realiach rozpoznawanej sprawy praca wykonywana przez wnioskodawcę

nie spełniała wymogu takiej „bezpośredniości”. W świetle zebranego materiału dowodowego nie budzi wątpliwości, że praca wykonywana przez wnioskodawcę za pomocą kołowrotu i linociągu miała na celu transport już przerobionego węgla, poddanego wcześniej przeróbce mechanicznej, sama zaś nie była z taką przeróbką związana w sposób „bezpośredni”. Reasumując Sąd Apelacyjny po ponownym przeanalizowaniu materiału dowodowego i po uzupełnieniu postępowania dowodowego, odmiennie niż Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym stażem pracy w szczególnych warunkach, a co za tym idzie brak jest podstaw do przyznania mu emerytury w wieku obniżonym. Wobec stwierdzenia braku podstaw do przyznania emerytury bezprzedmiotowe jest z kolei dokonywanie oceny prawidłowości orzeczenia Sądu I instancji w zakresie, w jakim Sąd ten stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu emerytury.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, orzekając na zasadzie art. 386 § 1 kpc, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

Krzysztof Serzysko Dariusz Płaczek Bożena Lichota